

แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษา
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี

Extra Curriculum Activity Management by Using Dharma Delivery Project Base
to Develop the Ethics Required Characteristics for Students

ปัทมทิยา สิงห์คราม¹ อนงรักษ์ เทียมตะวัน² สุพัตรา ฟูกุล³ นิภาวรรณ สายสุด⁴ อเนชา เพียรทอง⁵

Patantiya Singcram¹ Anongrak Theamtawan² Supattra Fookul³ Nipawan Saisud⁴ Anacha Pienthong⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์จรเป็นฐาน 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์จรเป็นฐานกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และ 4) สร้างแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์จรเป็นฐาน

วิธีการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) และวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรีจำนวน 80 คน 2) กลุ่มผู้รู้ ประกอบด้วย พระวิทยากร จำนวน 2 รูป อาจารย์หัวหน้างานฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 1 คน ประธานสโมสรนักศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินตนเอง และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดนัยสำคัญทางสถิติใช้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

¹ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 20000

Faculty Liberal of art Institute of Physical Education Chonburi Campus 20000, Thailand

² คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 20000

Faculty Liberal of art Institute of Physical Education Chonburi Campus 20000, Thailand

³ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 20000

Faculty Liberal of art Institute of Physical Education Chonburi Campus 20000, Thailand

⁴ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 20000

Faculty Liberal of art Institute of Physical Education Chonburi Campus 20000, Thailand

⁵ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 20000

Faculty of sport science and Health Institute of Physical Education Chonburi Campus 20000, Thailand

นักศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$) ผลการประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการประเมินพฤติกรรมตนเองของนักศึกษา โดยรวมพบว่า มีคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานไม่แตกต่างกัน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการธรรมส์ญจร

ABSTRACT

The purposes of this study were to study the extra curriculum using dharma delivery base, to study the students' ethics characteristics, to study the relation between the extra curriculum using dharma delivery base and the students' ethics characteristics, and to create the guideline for the extra curriculum using dharma delivery base. Quantitative research and qualitative research were used in the study. The sampling groups were a practicing group (80 students from the Faculty of Liberal Arts, Institute of Physical Education Chonburi Campus), and a proficient group (2 monks, 1 teacher and 1 head of students club). The research tools were the questionnaire, the self-evaluation form and the direct interview. The tools for data analysis were mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The statistical significance level was set at .05

The research findings were:

The students' opinion on the extra curriculum using dharma delivery base was at a high level ($\bar{X} = 4.21$). The self-evaluation on the students' ethics characteristics was at a high level ($\bar{X} = 4.12$). The opinion on the extra curriculum using dharma delivery base did not differ among demographic factors. and there is a correlation between the extra curriculum using dharma delivery base and the students' ethics characteristics Significantly.

Key word: the extra curriculum using dharma delivery base

E-mail: Krooaooy@hotmail.com

บทนำ

สภาวะสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารในโลกยุคไร้พรมแดน ทำให้มนุษย์รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ ตลอดจนสื่อทางอินเทอร์เน็ตที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการรับวัฒนธรรมของต่างชาติที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ส่งผลให้เยาวชนของชาติได้รับรู้และนำไปปฏิบัติ โดยมีพฤติกรรมการ

เลียนแบบ ไม่สามารถแยกแยะว่าสิ่งไหนถูก สิ่งไหนผิด จนขาดคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ตามมามากมาย⁶

การที่จะพัฒนาเยาวชน ไปสู่เป้าหมายให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน ย่อมเป็นหน้าที่ทางตรงและทางอ้อมของสถาบันการศึกษา และการที่จะพัฒนาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์นั้น ไม่ใช่เป็นเพียงการจัดการเรียนการสอนที่ให้มีรู้ทางวิชาการ หรือการจัดประสบการณ์ที่ให้มีรู้และทักษะในสาขาอาชีพเท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนั้นเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนซึ่งเป็นผู้เรียน สถาบันควรสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนแก่นักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ การกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่จัดขึ้นหรือส่งเสริมให้นักศึกษา จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ และพัฒนานักศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ศึกษานั้น ควรเน้นเรื่องของการสร้างบรรยากาศให้นักศึกษาเกิดความสนุกควบคู่ไปกับการได้รับสาระจากกิจกรรม ไม่ควรจัดสภาพบรรยากาศเช่นเดียวกับบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียน ต้องเน้นการสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ศึกษาสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ โครงการธรรมสัญจร เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางคุณธรรม จริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ตามกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาของคณะอนุกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษานอกชั้นเรียนเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมศึกษาไทย ซึ่งโครงการธรรมสัญจรนั้นได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาในสถาบันไปทัศนศึกษาและเข้าค่ายอบรมธรรมะหรือค่ายพุทธบุตร นอกสถานที่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติธรรมที่ดี (best practice) ได้เห็นคุณค่าที่สัมผัสได้ และเพื่อให้เกิดจุดเปลี่ยนทางความคิดเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ได้ให้ความสำคัญและใส่ใจจัดทำเรื่องดังกล่าว โดยมีโครงการด้านธรรมสัญจรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม แต่ยังไม่มีการทำวิจัยหรือศึกษาเรื่องดังกล่าวในเชิงวิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าโครงการธรรมสัญจรจะมีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

⁶ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การแต่งกายล่อแหลม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้ สาเหตุสำคัญมาจาก ศีลธรรมที่เสื่อมถอยลงของคนในสังคม ตลอดจนในหมู่เด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นกำลังที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ต่อไป

เพียงใด ผลค้นพบจากการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมสัจจะเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมสัจจะเป็นฐานกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา
4. เพื่อสร้างแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมสัจจะเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้รูปแบบโครงการธรรมสัจจะเป็นฐาน ซึ่งได้แก่กิจกรรม
1) ทำบุญตักบาตร 2) ฟังธรรมเทศนา 3) การปฏิบัติธรรมด้านสมาธิ 4) บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานและศาสนวัตถุ 5) การเข้าฐานอบรมคุณธรรม จริยธรรม
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักของคุณธรรมพื้นฐาน
8 ประการ คือ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี 8) น้ำใจ

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งหมด 666 คน (ที่มา: งานทะเบียนและวัดผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ปีการศึกษา 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ พระวิทยากร จำนวน 2 รูป รองอธิการสถาบันการพลศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์หัวหน้างานฝ่ายกิจกรรม จำนวน 1 คน ประธานสโมสรนักศึกษาจำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 4 คน

กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 48 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 26 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 99 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** ได้แก่
1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม

1.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรรยาเป็นฐาน ซึ่งได้แก่กิจกรรม
1) การสวดมนต์ 2) การฟังธรรมเทศนา 3) การปฏิบัติธรรมด้านสมาธิ 4) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถาน
และ ศาสนวัตถุ และ5) การเข้าฐานอบรมคุณธรรม จริยธรรม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักของคุณธรรมพื้นฐาน
8 ประการ คือ 1)ขยัน 2)ประหยัด 3)ซื่อสัตย์ 4)มีวินัย 5)สุภาพ 6)สะอาด 7)สามัคคี 8)น้ำใจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมและ
สามารถตอบคำถามงานวิจัยได้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบประเมินตนเอง ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา
กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรรยาเป็นฐาน และการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
คุณธรรม จริยธรรม คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลจากนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม แล้วนำข้อมูลที่
ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. การสัมภาษณ์แบบ ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรรยาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม
จริยธรรมให้กับนักศึกษา คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลกลุ่มผู้รู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนพรรณนา

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อ
ค้นพบจากการวิจัยที่เป็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรรยา
เป็นฐาน กับ ตัวแปรตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
(Content Analysis) โดยอิงทฤษฎีของ Berelson เป็นฐาน เพื่อประมวลผลข้อค้นพบ (Research finding) เป็น
องค์ความรู้ใหม่ (Model)
2. การการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบ
ประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจัดทำโดยหาค่าความถี่ และค่า
ร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
 - ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์จรรยา
เป็นฐาน และการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และแบบประเมินตนเอง ซึ่งจัดทำโดย
หาค่าความเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

- ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาเป็นแบบปลายเปิดใช้วิธีการรวบรวมสรุปแบบรายด้านและรายข้อ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐาน รายกิจกรรม การสวดมนต์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลความคิดเห็นรายกิจกรรม 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมการสวดมนต์ กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานและ ศาสนวัตถุ กิจกรรมการเข้าฐานอบรมคุณคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมการปฏิบัติธรรมด้านสมาธิ ตามลำดับ

2. การประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสังเกตพฤติกรรมตนเองของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสังเกตพฤติกรรมตนเองของนักศึกษาโดยรวมพบว่า มีคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลการประเมิน 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสะอาด ด้านความมีน้ำใจ และด้านความสุภาพ ตามลำดับ

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานสัมพันธ์กับคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.769 กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานมีความสัมพันธ์ และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

4. แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมส์ญจรเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษานั้นมีแนวทางดังนี้คือ

1. หลักการปฏิบัติ ดังนี้

- หลักการปฏิบัติ 4 ส ประกอบด้วย 1) สนุก 2) สาระ 3) สงบ และ 5) สำนึก
- หลักการปฏิบัติ 5 ดี ประกอบด้วย 1) เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ 2) เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครู 3) เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน 4) เป็นเยาวชนที่ดีของศาสนาและ 5) เป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติ

2. รูปแบบกิจกรรมธรรมส์ญจร ประกอบด้วย

- 1) การสวดมนต์ 2) การปฏิบัติธรรมด้านสมาธิ 3) การฟังธรรมเทศนา 4) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานและศาสนวัตถุ 5) การเข้าฐานอบรมคุณคุณธรรม จริยธรรม ฐานที่1กิจกรรมการเข้าถึงพระรัตนตรัย ฐานที่2กิจกรรมเยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด ฐานที่3กิจกรรมจิตภาวนา ฐานที่4กิจกรรมการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ฐานที่5กิจกรรมการเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมสัญญาเป็นฐาน โดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$) และการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันซึ่งไม่แตกต่างกันส่งผลต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบโครงการธรรมสัญญาเป็นฐานไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน นั้นแสดงว่ากิจกรรมโครงการธรรมสัญญาซึ่งแนวคิดของโครงการเป็นการนำนิสิตนักศึกษาในสถาบันได้ทัศนศึกษาเพื่อเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติธรรมที่ดี (best practice) นอกสถานที่ เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ได้เห็นคุณค่าที่สามารถสัมผัสได้ มุ่งหวังให้เกิดจุดเปลี่ยนทางความคิดเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไป

2. การประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสังเกตพฤติกรรมตนเองของนักศึกษา โดยรวมพบว่ามีคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$) โดยมีผลการประเมินข้อที่ 6 คือ สะอาด มากที่สุด ($\bar{x}=4.23$) รองลงมาข้อที่ 8 คือมีน้ำใจ ($\bar{x}=4.21$) และข้อที่ 5 คือสุภาพ ($\bar{x}=4.17$) นั้นแสดงว่าการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา

3. สรุปได้ว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้โครงการธรรมสัญญาเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษานั้นมีแนวทางดังนี้คือ

1. ใช้หลักการปฏิบัติ ดังนี้

-หลักการปฏิบัติ 4 ส ประกอบด้วย คือ สนุก สาระ สงบ และสำนึก

-หลักการปฏิบัติ 5 ดี ประกอบด้วย 1) เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ 2) เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครู 3) เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน 4) เป็นเยาวชนที่ดีของศาสนา และ 5) เป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติ

2. รูปแบบกิจกรรมธรรมสัญญา ประกอบด้วย

การสวดมนต์ การปฏิบัติธรรมด้านสมาธิ การฟังธรรมเทศนา การบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานและศาสนวัตถุ การเข้าฐานอบรมคุณธรรม จริยธรรม ฐานที่ 1 กิจกรรมการเข้าถึงพระรัตนตรัย ฐานที่ 2 กิจกรรมเยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด ฐานที่ 3 กิจกรรมจิตภาวนา ฐานที่ 4 กิจกรรมการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ฐานที่ 5 กิจกรรมการเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์

3. โครงการธรรมสัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการวัฒนธรรม. (2547). **แนวทางการศึกษาวัฒนธรรมภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาคี

ประเสริฐศรี.

กรมการศาสนา. (2524). **การจัดจริยศึกษาในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : การการศาสนา.

กรมวิชาการ. (2523). **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2525). **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

----- . (2525). **ปรัชญาการศึกษาไทย พระราชวรมุนี**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2540). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันการพลศึกษา. (2548). **หลักสูตรสถาบันการพลศึกษา ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2548**.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

เสนอ สำราญ และคณะ. (2552 : บทคัดย่อ). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์โดยใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานประกอบการของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย**.

Buteau, Gerard E. (1998). **Discourse of Moral Issues in a Third Grade Classroom**

(Elementary Schools, Public Education, Ethics). Boston : UMI.

Edward, Carolyn. (1974). "The effect of experience in moral development : result

From Kenya" *Dissertation Abstracts International*. 36 (42) ; 76-A.

Hoffman, M. L. (1970). **Moral Development in carmichael Manual of Child**

Development. New York : John Willey and Sons.